

ΠΟΛΕΜΙΚΕΣ ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ

ΤΟΥ Κ. ΣΤΑΜ. ΣΤΑΜ.

ΠΑΣΧΑ ΚΥΡΙΟΥ ΠΑΣΧΑ!...

Ἐπηγαντια στὸ σῶμα μον στὰ Γεννιτσά καὶ ἔζαστα τὸ δόμιο. Εἶχα παραταλανῆθε μέσα σὲ κάτι Βούλγαρογάρια, σὲ βούρκορες καὶ σὲ καλαμές.

— Ήταν μεγάλοδεδουάδα. Ποιη μέρα διωρ, δὲν ἐστατάλιβανα. Εἶχα γάρσι τὰ πάντα καὶ είχα καθεῖ μέστα στὸν ανεμοστόρδιο, όταν είδα ἀπὸ μαρσυνά θνα τὸ φύσιον.

— Ήταν ἔνας νεφύνιος σκεπασιμένος ἀπὸ πλατάνια, λείψεις καὶ λίτες, καὶ μέστα σ' αὐτὸν ἦναν ἀπόγαμαλές γέρον, ἀπόρος ἀπὸ τὰ γοργιανά καὶ ἀπὸ τὸ ἄλεντο. Ἐτρεμα σχεδὸν ἀπὸ συγκίνησι καὶ μία εἰδή στὸν πόρτο του ἦνα στρατιωτὴ ἔπειτας νά τὸν περιποιήθη.

— Καλώς τὸ πατίδι μον! είτε. Καλώς το! Μέρες είχα νά δώ δινος μον ἐδώ πέρα!...

— Καθόμουν καὶ ἄκουα τὶς ἴστορες τοῦ μυλονά...

— Ο μυλονᾶς ἄνωξε ἔνα σφράγιο καὶ ἔβγαλε ἀπὸ μέσα τοῦ μαρσυνά ἔληξ με στριμονή.

— Μεγάλο Σάββατο σημερα, καὶ είτε. Θα περιποιήσεις ὅτις ἔδοσε ὁ Θεός...

— Αἴρω, λοιπὸν ἔχουμε Λαογάρη! φωτήσας ζεφυρισμένος.

— Καὶ βέβαια, πατίδι μον. 'Έδο στήριξαν τὸν εἵρωα τον εἶμα, ζέφο τὶς μέρες τῆς παρασοτείς καὶ βρίσκοταν τον γρυπάρη. Μονόζος μον παράξιος καὶ μονάρχος μον κρατάν τὶς γνωστείς. Ποιη καὶ πον νά ξεπένη κανενας ἀπὸ δον! Μαίνεται ζωή καὶ ἄγρων. Δὲν πον ἀρέσονταν. Μέλιον, ή ἔληξ πον πον ιδούσαν... Θα σον τοπάσσεις τηγανίτες! Κι' αὐτὸν πολὺ κάνουμε μαρτίαστα... Τερρίληστος δὲν έζησες εδώ, πα νά βρυσε ν' ἀγνωστέψεις τον βασικόν, για νά δομεις τὴν παλαιωτικήν ἀνάστασι τον γινεται τον πάνω... Κανεῖς δὲν ἀνέβησες τον εἶσεν ποτὲ, ἀλλ' εἰς τὸ πατεντάν τον θάμνον αὐτό. Ξεχωρίσαν τὰ φύτα γαλαζαρά... Οι πατινοπόδες τοῦ εἶδαν μέ τη μάτια τοες... 'Ακούσαντας τὶς φαλμωδίες μὲ τ' αὐτά τους... Μά τούρα δέ τονούσαν μονάρχον, δὲ τότος φιμάζτηκε καὶ κανενας δέν ἀνέβησες νά ἔλει...

— Βρή τι μεν φέλειν, μολονά...

— Είστι νά γαρούμε λευτσιά... Εγκι άπαντι ήταν ἄλιτο καστόν ελλήνιον, με στριμονή πον τον τρέμαν τὰ βασικάτα. Πλούτος μέρος καὶ πάλι, με ἔξτριστες καὶ κόσιο καὶ φυσιότα καὶ πατάδες... Με δὲν ζέφο πολς τὸ παταγάστηρος ὁ Θεός. Καὶ ομήρας τον κάπωτα, καὶ γάλιθος τὸ κόσιον σουν ἄγρος, καὶ έσθισες τὸ εύτυχια, καὶ πέσαν τὰ πατάδια καὶ ἔξεληρης... 'Από τοτε φυρή δέν θειες εξει... Μόνο κάτις Δαπτού φιμάζτηκε ἀπὸ μία θειά λάμπι μονάρχη τὰ φυδιά καὶ βγανούν ή φυρής ατ' τα καλάσια καὶ γίνεται μὲ ἀνάστασι στρέμα γρεματικήν εξστάσην... Κραυγάντες δὲλοι τὰ λιμπάδες τον κι' ανάβεις ἀπό τὸ πότον δύο... Μάτι νά ίδη τη λαμπή δέν μπορει, καὶ φινέται σαν πορκάι ἀπὸ δον πέρα...

— Βέρρες... έτοιχαν ἔπειτα νά τηγανίτες στὴ φοτιά! 'Ανεψη τὸ λάδι καὶ εύμαρες τοικινίας ἔσει τέτο καὶ μάς ἔπειτες ὁ κατόν.

— Στάζητι νά γινετε καὶ σεις, φινέταις τινάζοντας ζεῖτο τὸ τηγάνι ο μολονά...

— Καὶ στάζητι γίνην... 'Επεισον μέσα στὴ θροκιά καὶ ἀλενωθήσαντες σαν μολονάδες....

— Ετοι μόνιμει καλύτερα δὲ λαμπός! Εφησος βοτέριος δὲ μολονάς καὶ λίγες πατάδια στὴ θρόκα, ἔτρεψε τὸ ποντόδιοτό με τὰ δάχνινά του, σταριποτάθης τοιες καὶ ἀρχόντης:

— Καλή μόνιμην!... Κοπιάστε!... Καὶ στήν Πόλι νά δοση δὲ Θεός!... Καὶ γηραγόρας μάναστασι στην 'Αγια Σοφια μας!...

Φοινόσταν-φρονόστον, φροινόστον-φρονόστον, χόρευαν ή μιλάτερες τριβοντας τὸ ἄλενοι. Κάτιο χτινούσας ἀτέλειωτα ἥ φτερωτή καὶ βούτης τὸ νερό καὶ δούντας ἀπὸ τὸ βράχο. Ή νίγτα την ήσυχη, νύγτα μολονή, γεμάτη γλύκα.

Ο μιλονᾶς ἀρχόντης νά ἵεν τόρα ἄλλες ιστορίες. Είτε για τη νεράδα πον βρινειν κάποια στὴ νεροφόνη. Την είδε μά νύγτα με τὸ φεγγάρι, διάτανη, με νούρα μολονή, βγανεῖς ἔνας ἀράπης με μά τουμπονά μαρχονά, καὶ πέρα, κάπωτον καὶ καλαμιές, σκονεῖς

τὸ αἷμα τοῦ πασᾶ πον σφαξαν — πάνε πέντε χρονια — οι Τονόροι. «ή θεοκατάπατη φύλη».

— Ανάθεμα τη φύτρα τους!...

— Άλλοτε ἀποκομιδώντα καὶ ἄλλοτε ζωτικόδημα μισαζούγοντας τὶς ιστορίες του. Ο μιλονᾶς τὶς έλεγε για νά αισθάνεται την ήδονή νά τὶς ζαναζούν. 'Ησαν οι φύλοι του, η συντροφού του καὶ η πατέρες του, η ιστορίας αὐτές.

— Μ αὐτές περνοῦσαν τὶς μαρκήτες τὶς νόχιες τὸν ζεμάνων, μ' αὐτές καὶ τὶς μεγάλες μέρες τοῦ καλοζωμάτου. Αὐτές στη μονάδια του, καὶ στις πατέρες του αὐτές.

— Λένε βγάνοντας, λένε; Θ' άγρισαν τὰ ζωτικά καὶ τὰ βονά τη λειτουργία!... τοῦ είλατα.

— Εκβρίσαμε. Μέσα στὸ ἀργυρό φύδις τοῦ φεγγαρού φωνάντα τὸ βιντόνι ἀπὸ μαρσονής στηνετεσπεσταπενενο... Σύν νά φωνός βαμπασερή κοινούλα στήν κορφή... Έρεμαντας, μέσης στὸ φεγγάρι. Κάτο γυναῖξαν τὰ νερά ζάντητα καὶ ἔπειτοντο πηγαὶ τὰ δέντρα, σάν σποτοι.

— Τους έβαλα νά σταθούν δρόσιοι... την πλάτα...

— Μεράνχατα! μεν ίσει δη μιλονᾶς. 'Η ἀλετροπόδα πάει νά βασιλέψῃ... Χριστός ανέβηται τὸ λοιπόν, νά ζησηται βασιλίσκας μας... Καὶ στήν Πόλι... Αύγον δέν ζέφο νά πανοργισούντο. Μοι έφαγε τὶς κόττες δὲ στρατός... Δέν ζεφο είτε μά κόττα γι' αρτική... 'Ε, δόξα νάρη δη Θράζι... Ού κάνουμε μάνατσα με την καρδιά μας...

Τὸ προι έξιντα νά φύγο.

— Ο γέρος τη νύχτα μον σημαντος καὶ ἄλλες τηγανίτες καὶ ζεπτές αλώνια, μον τὶς τούλες με κότι φύλα πρωσία καὶ τὶς έβαλε τὸ σωστιδιο μον.

— Κανδιά πιδούδια μον εἶνα ποτιάζει παρεσά, τινάγτητε τὸ δεματάκι καὶ έπειτε στὸ περό.

— Εξαστούλιον διαστούλιο τὸ δύομιο μον σκεπτόμενος, με μά πενια πον δέν έζει, πα μπάς μον, τὶς περιμενες πασχαλέας με τὶς πρωταρματας...

— Στριβαντας ένα λόρα βρέθηκα σ' ένα κοριφό. Χριστιανόδη μη ήταν, γιατί είχε έξαλησια. Μά οι άνθρωποι μόλις με είδαν, τρύπωντα νά έξιλιναν τὶς πόρτες.

— Χτιστούδια δεξιά, άφιστερά, πονθενά δέν μοναγαν. 'Επηρες της της καπάνας τὸ σονι καὶ έξτιτησα για ν' αποδοσην. Άλλα μόνο τη οκνήλια μον οβητραν. Τύ βγάζαν ζεύπτοιτό...

— Η πήγα νά συνάπτω ἀπ' τὸ θυμό μον. 'Επειτα πον για την τηγανίτας δηστάπαντας. Τά πονιάλια σίζανται πάντας.

— Χριστιανά... Χριστιανά...

— Ανοιξε, μορέ, μή βάλω φωτιά καὶ σάς κάψω μέσα σαν ποντίκια...

— Τί θέλεις, Χριστιανέ;

— Η αλέρναθος! Ροτάς καὶ τι θέλω... "Ανοιξε, γιατί σον τινάζω τα μαρταλά..." Ψωμά, γαλ, νά φάν ο λόρος πον έρχεται επιτόπιο...

— Από κάπτε πόρτα τότε ζεπρόβαλαν ἄνθρωποι κρατοῦντας φιομιά, αγνά, τανάνες με κρέστα, γανότερα, κορφίδια την τρινιά. Από τὸ δέρμασια δηστάπαντας φεγγάρι, γινανές με την πατάστα...

— Τορά θαρρή ζε ο λόρος! τούς είδα νά τοις φοβίσω. Κ' είτοι έτραμβηζα έγω μπρόδι καὶ ἀπὸ πάσι μον έρχονται θηλη αντη την φαγητον καὶ τῶν μεζέων ή πεντοβούλων λατενία.

— Εγγήρα έξον ἀπὸ τὸ χωριό καὶ στάθηκα σ' ένα ψηλόμωσα ἀπάντο. Αντοι σταθήκανταν τρέμοντας μπρο-

— Μον κουνδάλησαν καὶ τού ποντικούσι τὸ γάλα!

— Καρφωσα πάνω μα κότα φητή!...

Ο ΔΙΑΛΟΓΟΣ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

ΠΡΟΣΩΠΑ :

(Η 'Αλικη κάθεται και πλέκει σιμά στό ρωμαϊκό. Έγα ταΐδικα παιζει σε μια γονιά. Εξαφανιστεί ή δημόρευτα.)

Η ΥΠΗΡΕΤΡΙΑ.—Κιριάκη; Έγα ταΐδιος από ζητά.

ΑΛΙΚΗ.—Ας περάσει μέσα.

(Η υπηρέτρια φεύγει. Μπαίνει σε λίγο διαδίκτυο.)

Αδόλφος κουμά την πεντάνοσ. Η 'Αλικη τὸν βλέπει με άπορια.)

ΑΛΟΦΟΣ.—Αλίκη!

ΑΛΙΚΗ.—Μά... ποιός έστει κώδικα;

ΑΛΟΦΟΣ.—Δέν με γνωρίζεις λατόν. Αλίκη;

ΑΛΙΚΗ.—Θέει μου... Είσαι σύν... σύν, Άδόλφε;

ΑΛΟΦΟΣ.—Ναι, είμαι ένων...

ΑΛΙΚΗ.—Ω, μά είνε τρομερό, δέν τό περιώνα...

ΑΛΟΦΟΣ.—Μήπως με νομίζετε για νεκρό, Αλίκη;

ΑΛΙΚΗ.—Ναι... Νομίζεις ότι είλες σκοτεινή στον πόλεμο...

ΑΔΟΛΦΟΣ.—Καί διωσι, νά πού ζω και ξαναγίνωσ. Ήμερον άφετόν καιρό αιχμαλωτός. Τί ιστερεά... Αρρώστησα, είχα πάθει άυηντα για σώματον. Επι τέλος, δ' Θεός με θυτήθηκε. Για τρετάριτσα. Ξανάδια τά λογικά μου και γιρίστη στην άγαπημένη μου πατρίδα...

ΑΛΙΚΗ.—Καί μένει 'Άδόλφε'...

ΑΛΟΦΟΣ.—Είσαι, άλικησια, άξιωστητος. Ήταν ξαναρχίσιο τὴν πρώτη μου ζωή. Κ' έτσι θύ μπαρέστη να περιγράψω με την 'Αννα. Γιατί, βέβαια, με περιμένει πάντα. Μου είχε δώσεις διάστησης διάστησης ποτέ με άλλον. Ποιό είνε; Θέει μου! Τρέμω με την ίδει οτι διά την ξαναδιά...

ΑΛΙΚΗ.—Ναι... Ναι... Θά την ναδίση. Κάθησα ήγει νά συνέληψη.

ΑΛΟΦΟΣ.—Καί αύτό τὰ παιδάκια έδω, ποιό είνε; Διάρο σου; Τι ψωρόφα ποιό είνε... Είλα γονάτια μου μικρές που...

(Τὸ παιδάκι πλησιάζει και τὸ άδολφος τὸ άγκαλιάζει και τὸ χαϊδεύει.)

ΑΛΟΦΟΣ.—Πώς σὲ λένε, χρώσιο μου;

ΤΟ ΠΑΙΔΑΚΙ.—Άδόλφο...

ΑΔΟΛΦΟΣ.—Α, τοῦ έδωσες τὸ δικό μου δόνομα. Αλίκη;

ΑΛΙΚΗ.—Ναι...

ΑΔΟΛΦΟΣ.—Όστε με θυμάσαστε πάντα...;

ΑΛΙΚΗ, (πολὺ στενοχωρημένη).—Ναι...

ΑΔΟΛΦΟΣ.—Μήπως η νομία τοῦ μικρού είνε ή 'Αννα';

ΑΛΙΚΗ.—Ναι, είναι ή 'Αννα'.

ΑΔΟΛΦΟΣ.—Όστε με άγαπά πάντα; Ω Θέει μου... Σ' εύχηστοι... Μά πότε θύ μά την ίδια, τέλος πάνταν; Γιατί δέν την ειδοποιείς νάδωθ; Μήπως δέν μένει πειά μαζί σου διάδημη σου;

ΑΛΙΚΗ.—Ναι, έδω μενει... Καί σεις, 'Άδόλφε'; Ποιό σκέφτεστε νά μενεῖτε;

ΑΔΟΛΦΟΣ.—Άλλα έδω, βέβαια. Και θ' αρχίσω την πρώτη μου έργωσια. Πιστεύω νά με δεχτή πάλι διάντρια σου νά συνεταιρίσω...

ΑΛΙΚΗ.—Δυστυχώς... Ο άντρας μου έχει συνεταιριστεί τοις με τὸν 'Ιάκωβο Ντελατέ.

ΑΔΟΛΦΟΣ.—Άλικησια; Τί γίνεται ὁ 'Ιάκωβος'; Ήταν ο κα-

πού χρωστούστε ένα φοδοφημένο μπούτι.

'Ηταν Βούναγραφούνοι, φανατικοί Βούναγραφούνοι τὸ χωριό, και δέν ήθελαν στά μάτια τους νά μάς ίδοντε. 'Αια είδαν δημος πώς ένος στρατιώτης παρά μέγιο νά τους καταίσῃ τὸ χωριό και άπονταν πώς έργεται και ένας λόγος από τετούς και χειρότερους παραπάνω, δόπι θύ τὸ ξεθεμέλιώναν. Βγήκαν προσφέροντας διά τοις μπορούσια διά καθένας.

Τοις έβηνα νά μού τὰ άραδιάσωντε μπροστά και νά σταθούνε θρησκείας σε μια άποστασι μεγάλη.

Έγινασα και πάλι μπροστά τους τὸ ντοντρέμενο μπούτι.

Μπροστάς νά καρόστησα μια δύλογια ήτ' αντά τὰ φαγητά, άλλα έφαγα δύο θαττρώγεις ένας λόγος.

Στό τέλος, πνόντας μισή ήδη ξινόγαλο, τούς είπα εἰς ήγεισαν.

—Χριστός άνεστη, μαρού σεις!

—Χριστός βοσκερές! άπαντησε δι παταξ και έπανελάβαν διοι εν ζωφ:

—Χριστός βοσκερές...

—Τὸν καρό σας τὸν καρό! φόναξα τότε. Δέν βοσκούες δι Χριστός,

μωρέ κοθώνια, άλλ' άνεστη!...

ΣΤΑΜ. ΣΤΑΜ.

ΟΙ ΝΕΚΡΟΙ ΓΥΡΙΖΟΥΝ

ΑΔΟΛΦΟΣ. 30 έτῶν,
ΑΛΙΚΗ. 40 έτῶν,
ΑΝΝΑ. 28 έτῶν,
ΕΝΑ ΠΑΙΔΑΚΙ.
ΜΙΑ ΥΠΗΡΕΤΡΙΑ.

Ιέτερος φύλος μου, Κ' ή 'Αννα'; Ποιό είνε τέλος πάντον ή 'Αννα'; 'Αντιστοιχόν νά την δοδ... Μιλήστε της, 'Αλίκη, σας παρακαλώ... Μικρός μου 'Άδόλφε, φόναξε έσον της 'Αννας νάρθη...
ΑΛΙΚΗ.—Δέν πρέπει νά της τὸ πούμεν πάντοτε.

ΤΟ ΠΑΙΔΑΚΙ.—Ποιό 'Αννα θέλετε νά φωνάξω;

ΑΛΙΚΗ.—Πήγανε, παδί μου, νά πατεξη. Θά φωνάξω έγώ της 'Αννας.

ΤΟ ΠΑΙΔΑΚΙ.—Ποιός 'Αννας;

ΑΔΟΛΦΟΣ.—Τῆς θείας σου και νονάς σου.

ΤΟ ΠΑΙΔΑΚΙ.—Μα η θεία μου και νονά μου είνε ή θεία 'Αλίκη.

ΑΛΙΚΗ.—Τ' είν 'αδόλφος πού λέζ, 'Άδόλφε;

ΤΟ ΠΑΙΔΑΚΙ.—Κύριε, έσσον τί λέων... Μά πέστε μου πούλ 'Αννα ζητάτε; Μήπως θέλετε τη μαμά μου;

ΑΔΟΛΦΟΣ, (χλωμός σάν νεκρός. Μέ φωνή σεβυμένη).—'Η μαμά σου λέγεται 'Αννα, πατέρι μου;

ΤΟ ΠΑΙΔΑΚΙ.—Μάλιστα, κύριε. Λέγεται 'Αννα... Καὶ ο μπατάς μου λέγεται 'Ιάκωβος.

ΆΔΟΛΦΟΣ.—Ιάκωβος Ντελατέ;

ΤΟ ΠΑΙΔΑΚΙ.—Μάλιστα, κύριε. Κ' έγώ λέγουμα 'Άδόλφος 'Ιακώβον Ντελατέ...

ΑΔΟΛΦΟΣ, (σπαρχόντας τὸ παιδί).—Αλίκη... Αλίκη... Γιατί δέν μου είλετε την άλιθεα;

ΑΛΙΚΗ.—Δέν τολμοῦσα, 'Άδόλφε... Συγχώροσε με...

ΑΔΟΛΦΟΣ.—"Ωστε έτοι... Ή 'Αννα δέν με περιμένει... Παντεύτηρε...

ΑΛΙΚΗ.—Μήν την καταρκίνεις, 'Άδόλφε. Πέραστε τόσα χρόνια... Κ' έτεται τη βιάσαις κ' έισι νά παντρεψηται.

(Τὸ παιδάκι φεύγει σιγά-σιγά.)

ΑΔΟΛΦΟΣ.—Θέει μου... Θέει μου... Δέν με υποβάταν καθόλου πειά;

ΑΛΙΚΗ.—Άδόλφε, ήτησε με... Συγχώροσε με...

ΑΔΟΛΦΟΣ.—Είπες... Είπες... Είπες...

ΑΛΙΚΗ.—Άδόλφε, ήτησε με... Άδόλφε...

ΑΔΟΛΦΟΣ.—Μήρ το λέζ αιώνι, 'Άδόλφε...

ΑΛΙΚΗ.—Μήρ το λέζ αιώνι, έδοσα στό πούτο της παμί τ' θυντόσαν σου...

ΑΔΟΛΦΟΣ.—Είπες τον πούτο στον ιερούσανένη;

ΑΛΙΚΗ.—Άδόλφε, ήτησε με... Συγχώροσε με...

ΑΔΟΛΦΟΣ.—Ούστε είν 'αγάπη μεσά... Πέρετι πειά έδω μεσά...

ΑΔΟΛΦΟΣ.—Ούστε είν 'αγάπη μεσά... Φτωχή μου καρδιά...

ΑΝΝΑ.—Φτωχής ουταντας τὸ παιδάκι της άπο τὸ χέρι.

(ΑΝΝΑ, εκπλήρησε τὸ πατάρι της πόρτας.)

ΑΝΝΑ.—Ούστε είν 'αγάπη μεσά...

ΑΝΝΑ.—Ούστε είν 'αγάπη μεσά...